

ಹಾಲುಮತ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ ನೀಲಕಂಠ ಪೂಜಾರ

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ಕಾಲೇಜು, ಧಾರವಾಡ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17255102>

ABSTRACT:

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯು ಕಾವ್ಯದ ಆಂತರ್ಯದ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕವಿಯ ಚಿಂತನೆ, ಭಾವನೆ, ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತದೆ. ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧತೆ, ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳು, ಛಂದೋ ವೈವಿಧ್ಯ, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಜನಪದೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು, ಭಕ್ತಿ, ವೀರಗಾಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರೂಪ, ಆಡುಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಪುನರಾವರ್ತನೆ, ಉಪಮೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ ಬಳಕೆ ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಶೈಲಿಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಜನಜೀವನ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯದ ಅನನ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

KEYWORDS:

ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಜನಪದ, ಶಬ್ದಚಿತ್ರ, ಛಂದೋ ವೈವಿಧ್ಯ, ಆಡುಭಾಷೆ, ಜನಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಶೈಲಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ:

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಯು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಬಳಸುವ ಪದಗಳ ದಾಟಿ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದೊಂದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕ್ರಿಯೆ. ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ ಎಲ್ಲರದೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ, ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮನುಷ್ಯ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿ. ಅವನು ಸಂಘಜೀವಿ. ಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಸಮುದಾಯದ ನೆಲೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅದು ವೃತ್ತಿ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಯಾಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಊರ ಪಂಚರ ಮುಂದೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಸನ್ನಿವೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆ ಊರಿನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಾತು ಮಾತಾಡಿದರೆ ತೂಕ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಇರಬೇಕು, ಸಮತೋಲನ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಊರಿನ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ವಡ್ಡರ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಟ್ಟಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಬೇಕು. ಅದೇ ಊರಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕುರಿಗಾಹಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಿನ ವಜ್ಜ (ಭಾರ) ಹಾಕಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ಭಾವ ಒಂದೇ ಆದರೂ ವೃತ್ತಿವಾಚಕ ಪದಬಳಕೆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕಾಂಶವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಒಂದೇ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ಹಾಗೆ ಏಕೆ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಲಾ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕ ಪಾಠ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ತದನಂತರ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುಂತಾದ ಎಂಬ ಒಂದೊಂದು ಪದವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮೇಲಿಂದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳ್ಳುವ ಭಾಷಿಕಾಂಶವನ್ನೇ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಶೈಲಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷಾಶೈಲಿ, ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಶೈಲಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಶೈಲಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶೈಲಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರು “ನಡಿಗೆಯ ಶೈಲಿ, ಉಡುಪಿನ ಶೈಲಿ, ಗಾಯನದ ಶೈಲಿ, ವಾದನ ಶೈಲಿ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಶೈಲಿ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪದ ಸಂಯೋಗಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೈಲಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಭೆ. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯ ವಿವರಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. “ಶೈಲಿಯೆಂಬುದು ಕವಿಯ ಚರ್ಮವಿದಂತೆ. ಅದು ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶೈಲಿಯಿಲ್ಲ, ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕವಿಯಿಲ್ಲ.” ಹಾಗಾಗಿ ಶೈಲಿ ಕವಿಯ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಕೆ.ವಿ.ಎನ್. ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಅವು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುಗರು ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವರು. ಅದರ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯ

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ಟೈಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಶೈಲಿವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಶೈಲಿಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಶೈಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಶೈಲಿಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕೃತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.³ ಶೈಲಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವಿಧ. ಅದು ಯಾವುದೇ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಶೈಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥವಿದ್ದು ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು:

1. ಟಿ. ಹಾಬ್. “ಕಾವ್ಯದೇವಿಯ ಸುಂದರ ಮುಖಬಣ್ಣದ ಹೊಳಪು ಶೈಲಿ ಕವಿಯು ಅದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ದಾನವೀಯುತ್ತಾನೆ.”⁴
2. ಮಿಡ್ಲೆಟನ್ ಮರ್ಫ “ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರನದೇ ಆದ ಭಾವವಾಗಿ ಉಕ್ತಿಯ ರೀತಿ, ಪದ ಜೋಡಣೆ, ಅಲಂಕಾರ ಸಂಯೋಜನೆ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶೇಷ ರಚಕ ಹಾಗೂ ರಸಿಕ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆಯೇ ಶೈಲಿ.”⁵
3. ಬೆನ್‌ಜಾನ್‌ನ್ “ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೆರೆದು ತೋರಿಸುವುದು ಅವನ ನುಡಿ. ನೀನು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಅರಿಯಬಲ್ಲೆ.”⁶
4. ಸಂಡ್ಜಲ್ “ಒಂದು ಭಾವನೆ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಗತ್ಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದೇ ಶೈಲಿ.”⁷
5. ಪೋಪ್ “ಆಲೋಚನೆಯೇ ಉಡುಪು.”⁸
6. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ “ಶೈಲಿ ಆಲೋಚನೆಯ ಅವತಾರ.”⁹
7. ಕಾರ್ಲೈಲ್ “ಶೈಲಿ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯ ಚರ್ಮ.”¹⁰
8. ನ್ಯೂಮನ್ “ಕೃತಿಯ ಕವಿಯನ್ನು ಛಾಯೆಯಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ.”¹¹

ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕವಿ ಹಾಗೂ ಶೈಲಿ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಕವಿ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿವೆ. ಕವಿಯ ಶೈಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೈಲಿ ಬಂಧವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಮೇಲೆ ಇರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಅದನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ:

ಜಾನಪದರು ತಮ್ಮ ಮನೋರಂಜನೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಪುರುಷನಾಯಕರನ್ನು ವೀರರನ್ನಾಗಿಸಿ ಮಾಡಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅಂಶವಾಗಿರುವ ಲಾವಣಿಪದ, ಹಂತಿಪದ, ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದ, ಹಾಲುಮತ ಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ, ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯವಾಚನ ಮಾಡುವರು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯು ನಿರಂತರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಸಬದ್ಧ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನಪದರು ಬಳಕೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷಾಶೈಲಿಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ:

ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳೆಂದು ಕರೆದರೆ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ಮಹಾಕಾವ್ಯವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ” ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ರೂಪದ ದೀರ್ಘವಾದ ಹಾಡುಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆ ಇರುವುದೇ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ವೀರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರರು ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರರ ಚರಿತ್ರೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ ಕುಗ್ಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಜ್ಯೋತಿ ಹೊಸೂರ ಅವರ ಮಾರ್ಗದ ಪದಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಲವಾರು ದೈವಗಳು, ಪವಾಡ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಶಬ್ದಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸಹೃದಯನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು. ಇಂತಹ

ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪದಗಳನ್ನು ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿ ಒಂದು ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಶಬ್ದಚಿತ್ರ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ತಂತ್ರ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುಗ/ಕವಿಯೂ ತನಗೆ ತಿಳಿದೋ ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಅವನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುಗಾರ ಕೇಳುಗರು, ಓದುಗರು ಸಹೃದಯನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಪದಗಳನ್ನು ಪುನರುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿ ಸಹೃದಯನಿಗೆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ತರುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಚಿತ್ರಣ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯದೇ ಆದಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ, ಸಮಾಜದ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ದೈವಗಳ ಆಚಾರವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ಹಾಡುಗಾರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುಗರಿಗೆ ಆ ಕಾವ್ಯದ ವಿಷಯ ಭಾವವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ಬರುವ ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಶಬ್ದಚಿತ್ರ. ಶಬ್ದಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಕಾವ್ಯಚಿತ್ರ, ಇನ್ನೊಂದು ವಾಚ್ಯಚಿತ್ರ(ಅರ್ಥಚಿತ್ರ). ಇವುಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವು ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳ ಮುಖೇನ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ತರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಕತೆ, ವೀರತನ, ಗುರುಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು, ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ ಬರುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳು ಇವೆ. ಕಾವ್ಯ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಹಜತೆಯಿಂದ ಒಡಮೂಡಿ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪುನಾರಾವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಬ್ದಚಿತ್ರೋದನಾ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

“ಎಳ್ಳುಹಚ್ಚಿದ ರೊಟ್ಟಿನ ಎಣ್ಣೆ ಬದನಿಕಾಯಿನ

ಹುರಿದ ಹೂರಣಗಡಬೇನ ಕರೆದ ಕರಚಿಕಾಯಿನ

ಎಣ್ಣೆಹಚ್ಚಿದ ರೊಟ್ಟಿನ ಎಳ್ಳುಹಚ್ಚಿದ ರೊಟ್ಟಿನ

ಹುರಿದ ಹೂರಣಗಡಬೇ ಕರೆದ ಕರಚಿಕಾಯಿನ

ಮಸರ ಬಾನದ ಬುತ್ತೇನ ಹಸಿರು ನಿಂಬಿಯ ಹೋಳೇನ

ಹಸಿರು ನಿಂಬಿಯ ಹೋಲೇನ ನೆನೆಯಾದಂಡಿ ಬಾಡ್ಯಾಳ
 ನೆನೆಯಾ ದಂಡಿ ಬೇಡ್ಯಾಳ ಹಸಿರು ಸೀರಿ ಬೇಡ್ಯಾಳ
 ಹಸಿರು ಸೀರಿ ಬೇಡ್ಯಾಳ ಕುಶಲದ ಕುಬುಸ ಬೇಡ್ಯಾಳ
 ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಬೇಕಂದಾಳೆ ಎಂತು ಮಾಡಬೇಕಂದಾಳೆ
 ತವರು ಮನೆಯ ಬಾನದ ಬುತ್ತಿ ಬೇಡಿ ಲಗಸೇನಂದಾಳೆ”¹²

ತವರುಮನೆ ಬಾನದ ಬುತ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಅವಳಿಗಾಗುವ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೃಜಿಸಿದ ಪದವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಮೆ, ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂದಿವೆ. ಭಾಷಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸಹಜ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ಪ್ರಾಸದಿಂದ ಕರ್ಣಸೊಬಗಾಗಿದೆ. ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೀರಪ್ಪನ ತಾಯಿಯ ವೃತ್ತಾಂತ ಕಥೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ತವರುಮನೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಭಾವಗೀತೆ, ತತ್ವಪದ, ಲಾವಣಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಪದೀಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

“ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟುತಾತೇನ ವಿಷ್ಣುಬರುತ್ತಾನೆ
 ರುದ್ರರು ಬರುತ್ತಾನೆ ಮಹೇಶ್ವರ ಬರುತ್ತಾನೆ
 ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮ ಬಂದಾನೇನ ಮಹಾದೇವ ಬರುತ್ತಾನೆ
 ಐದು ಮಂದಿನಲ್ಲೇಳ ತಯಾರಾಗ್ತಾನೆ
 ದುಂದಕಾರದೋಳೇನ ದುನಿಯಾ ಹಿಡಿಯುತಾರೇನ
 ಐದು ಮಂದಿ ರಕ್ಕಸರಿಗೆ ಮುಂದು ಮಾರತಾನೆ
 ಐದು ಮಂದಿಗಳೆಲ್ಲ ಐದು ಕುರಿಯ ಮಾಡ್ಯಾನ
 ಐದು ಕುರಿಗೋಳ ಮಾಡ್ಯಾನೆ ಒಬ್ಬ ರಕ್ಕಸಿಗ
 ಮುರದಾನ ಒಬ್ಬ ರಕ್ಕಸ ಮುರದಾನ ಟಗರ ಮಾಡತಾನೆ”¹³

ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸರ್ವಸಮಾಜವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಶಬ್ದಚಿತ್ರವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಲಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯದಡೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರಣ ಓದುಗರಿಗೆ ಆ ರೂಪ ಮನದಟ್ಟಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗರು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಕೊಡುಗೆ.

“ನಂದನ ವನದಾಗ ಚಂದದ ತೊಟ್ಟಿಲ ಕಟ್ಟಿ
ಕಂದ ಮಲಗ್ಯಾನ ಗುರು ಬೀರಪ್ಪನೋ
ಬಾಳಿಯ ವನದಾ ಬಾಲೇರು ತೊಟ್ಟಿಲ ಕಟ್ಟಿ
ಬಾಲ ಮಲಗ್ಯಾನ ಗುರು ಬೀರಪ್ಪನೋ”¹⁴

ಶಬ್ದಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಚರಣವು ವಿ ವಿ ವಿ ಗಣ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಸಂಯೋಜನೆ ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇ ಗಣದಲ್ಲಿ ವಿ ಬ್ರ ವಿ ವಿ ಗಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಹಾಡುಗಾರರು ಗಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಬದ್ಧತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿ, ಅಂತ್ಯ, ಅನುಪ್ರಾಸಗಳ ಪ್ರಯೋಗವು ಇಲ್ಲಿದೆ.

“ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಿಗಲ್ಲೇಳ ನಾಲ್ಕು ಮುಗಿಯ ನೀರೇನ
ನಾಲ್ಕು ಮುಗಿಯ ನೀರೇನ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಿಗೆ ಇಟ್ಟಾಳ
ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಿಗಲ್ಲೇಳ ನಾಲ್ಕು ಎಡಿಗೋಳ ಇಟ್ಟಾಳ
ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಇಟ್ಟಾಳ ಅಂಗೂರದ ಹೋಳಿಗೆ ಇಟ್ಟಾಳ”¹⁵

ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ. ತಾವು ಹಾಡುವ ಶೈಲಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಛಂದೋ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಛಂದೋ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗವು ಆಗಿದೆ. ಖ್ಯಾಲಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ನಿಃಶಬ್ದ ಹಾಗೂ ಜೀವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಜೀವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಿಃಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಿರ್ಜೀವ ಶಬ್ದಗಳು ಜೀವಂತಿಕೆಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು. ಈ ಶಬ್ದ ಒಂದು ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿ ತನ್ಮಯತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಕಥಾನಕದ ಹಂದರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಅಡಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು, ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಗಳ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಪದಗಳು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಹಾಲುಮತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಪದವನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುವಾಗ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೇ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ತುತಿ, ಗುರುಸ್ತುತಿ ಹಾಡುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ಶರಣು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ.

ಗುರುವನ್ನು ನೆನೆಯದೆ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

4.1 ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ

ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವೀರತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದವರು ನಾಯಕನ ಆರಾಧನೆ ಕುರಿತು ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕಲಾವಿದರು ಸೇರಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವನೇ ನಮ್ಮಯ ದೇವರು ಬಂದಾನ ಬನ್ನಿರೆ
ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ ದೇವರು ಬಂದಾನ ಬನ್ನಿರೆ

ಎಂದು ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು, ಮುಮ್ಮೇಳದವರು ಕತೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕರು ಮಾಳಿಂಗರಾಯ ಮತ್ತು ಜಕ್ಕಪ್ಪರಾಯ. ಪಶುಪಾಲನೆ ಅವರ ಕಾಯಕ. ಇವರ ತಂದೆ ತುಕ್ಕಪ್ಪರಾಯ, ತಾಯಿ ಅಮ್ಮತಬಾಯಿ.

“ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಕ ಮನಸ್ಸು ಮರಗುತ್ತಿತ್ತೋ
ದಿನಕೆರಡು ಹೊತ್ತೋ ಇಷ್ಟತ್ತು ಮೂರು ದಿವಸ್ಸಾ ಮಳಿಯ ನಡದಿತ್ತೋ
ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಾ ತಪಗೈದ ಮ್ಯಾಲ
ಸಿಡಿಲ ಕಡಲ ಬಿತ್ತೋ
ತಪದ ಬಲದಿಂದ ಸಿಡಿಲ ಬಿತ್ತೋ
ದೇವರಿಗೆ ಅರುವಾಯ್ತೋ
ದೇವಿ ಧರ್ಮರ ಹಾಡೇನಪ್ಪ ಯಾನ ಜಾಗದ ಮ್ಯಾಲೇನ
ಇಲ್ಲಿಂದ ಅರವತ್ತು ಗಾವುದ ಮ್ಯಾಲಯ್ಯ ಕರಿಯ
ಹಾಗಿಯ ಕಾಗಿಯ ಹಾಡೇನ
ಅಲ್ಲಿಂದ ಅರವತ್ತು ಗಾವುದ ಮ್ಯಾಲಯ್ಯ
ಬಿಳಿಯ ಕಾಗಿಯ ದಂಡೇನ ಅಲ್ಲಿಂದ
ಅರವತ್ತು ಗಾವುದ ಮ್ಯಾಲಯ್ಯ ದೇವರನಾಡು ಇದ್ದಾವೆ
ದೇವರನಾಡಿನ ಒಳಗೇನಯ್ಯ ಹಾಲಕರಾಯ ಇದ್ದಾನೆ”¹⁶

ಇವರ ತಪಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚಿ ಪುತ್ರಸಂತಾನ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಳಪ್ಪ, ಜಕ್ಕಪ್ಪ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಾತೃಗಳ ಲಯ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಾವ್ಯದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯೊಡನೆ ನಡೆಸುವ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಶೈಲಿಯು ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಭಾವತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಮರಳಿ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ವಿಷಯ ವಸ್ತು ಮೆರುಗುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಶುಪಾಲನೆ ಗುರುವಿನ ಸೇವೆಯಿಂದ, ಅವರ ನಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಗುರುವಿನ ಕಿಲ್ಲಾರ ಈಗ

ನಮ್ಮಂತೇಕ

ಮರುಗುತಾನ ನೋಡ ತಮ್ಮಾ

ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲದಕ್ಕ”¹⁷

ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಾವ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಿಗುವಂತದ್ದು ಗದ್ಯರೂಪದ ಮಾತುಗಳು ಕಾವ್ಯವು ಜನಪದ ಸರಳ ಆಡುಮಾತಿನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಎರಡು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಹೊಂದಿದ ತುಂಡಾದರೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶೈಲಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಮ ಮೆರುಗು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ 3+4 ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣಗಳಿವೆ. ಕೊನೆಯ ಗಣದ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರವು ವಿರಾಮದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹ್ರಸ್ವವಿದ್ದರೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 4 ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣವು ಅಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ಮಾನವಾದರೂ ಭಾವ, ಲಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪದಗಳನ್ನು ಎಳೆದೋ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಂದೋಗತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು, ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯು ಆಡುಭಾಷೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಕಿತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡುಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬರೆಹದ ಭಾಷೆ ಇವುಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವೊಂದರ ಮೂಲಕ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕಿತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪಕಾರಿಕ ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಭಾಗ ಹೀಗಿದೆ.

“ಬೀಜಗುಂತಿ ಮ್ಯಾಲ ದಡ್ಡಿ

ತಾವೆ ಹಾಕಿದವರಾ

ಹೆಗಲ ಮ್ಯಾಗ ಹೋಮದ ಕಂಬಳಿ ಹೊತ್ಕೊಂಡು
 ಕೈಯಾಗ ನೇಮದ ಬೆತ್ತಾ ಹಿಡಕೊಂಡು
 ಮಾಳಪ್ಪ ಕುರಿ ಕಾಯಾನ
 ಕುರಿಗೋಳು ಹಟ್ಟಾಗ ಮರಿ ಹಾಕ್ಕಾವ
 ಬಾಗಿದೊಡ್ಡಿಗೆ ಬಂದಾನೋ
 ಕುರುಡ ಇದ್ದವ ಕಣ್ಣುಕೊಟ್ಟಿರಾ ಕಾಲ ಇಲ್ಲದವ ನಡಿಸಿ ಕಲಿಸ್ಸಾರೋ
 ನಾನಾತರಾ ಬ್ಯಾನಿ ಬಂದವರಾ
 ಬಂದ ಮಾಳಪ್ಪಗ ಭೇಟಿಯಾದರೋ”¹⁸

ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಪದಪುಂಜಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಕಂಬಳಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಭಾಗ ಹೀಗಿದೆ:

ಕೇಳಪ್ಪ ಕೇಳು
 ಹೆಂಗೈತೋ ಕಂಬಳಿ
 ಮೂಲ ಮಂತ್ರಕ ಮೇಲಾದ ಕಂಬಳಿ
 ಜಕ್ಕಪ್ಪ ಮಾಳಪ್ಪ ಹೊರುವ ಕಂಬಳಿ
 ಬೀಜಗುಂತಿ ಮ್ಯಾಲ ಇದ್ದ ಕಂಬಳಿ
 ಬೀಷ್ಕಾಡಿ ಮಳಿಯ ತಂದ ಕಂಬಳಿ

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕ ಶಿಥಿಲತೆ, ಸಹಜತೆ, ಆವೃತ್ತತೆ ಇವು 'ದೇಶಿ' ಶೈಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಕಾವ್ಯವೂ ಹೊರತಲ್ಲ. ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಇಲ್ಲಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಭಾಷಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಮೆಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ವಾಗ್ಗ್ರಾಢಿಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

“ಕಳ್ಳಿಗಿ ಕಳ್ಳಾ ತೊಡಕ ಬಿದ್ದಿತೋ
 ಆರ್ಗುಣ ಅಳಿದು ಮೂರ್ಗುಣ ತಿಳಿದು
 ಮಾಯದ ಬಚಾರ ಯಾರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲೊ
 ತಾಳ ಹೊಕ್ಕಾಂಗ ಕುರಿ ಹಿಂಡಕ್ಕ
 ನರಿ ಹೊಕ್ಕಾಂಗ ನೋಡೋ ಕಬ್ಬಿನ ಪದಕ
 ಎಡದಲ್ಲಿ ಎಳಿಗಾಳಿ, ಸುಳದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗಾಳಿ”¹⁹

ಇಂತಹ ಪರಿಚಿತ ಪದಗಳು, ತಂತ್ರ, ವಸ್ತು ಹೋಲಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯವಾದ ರಾಗಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವದ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದ ರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಾಣಬಹುದು.

“ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಮನೆತನ ಅಲ್ಲ ನೋಡಾ
 ಗುರು ಇಲ್ಲದ ಮಠಾಸು
 ಗುರುವಿನ ಹೊರತು ದಾರಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲೋ ಮಳ್ಳಾ
 ಗುರುಮಾರ್ಗ ಮರತ್ಯಾಕೋ ಮಾನವ ಜನ್ಮಟ್ಟಿ
 ಅರಿವಿಟ್ಟು ನಡದರ
 ತಿಳಕೊಂಡು ನಡದರ
 ಮುಕ್ತಿ ಆಗೋದು ಗಟ್ಟಿ
 ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇರಬೇಕೋ ನಮ್ಮನೇ”²⁰

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಜನಪದ ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ದೈನಂದಿನ ಸಮುದಾಯವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ವೀರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಖಂಡಿಸಿದ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾದ ಶಬ್ದವೈಚಿತ್ರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪದ ಪದಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವು ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯ ಕಾವ್ಯದ್ದು. ಪವಾಡ ವೀರರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬದುಕನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವೇ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳು ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿತನವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ.

ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯವಾದ ಅನುಭವದ ನುಡಿಗಳು, ನೀತಿವಾಕ್ಯಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ಪಂಕ್ತಿಗಳು ಅರ್ಥ, ಲಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ, ಸಂವಾದದ ಕೌಶಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿವೆ. ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ 'ಎಲ್ಲೋ ಮಗನ ಸೋಮರಾಯ', 'ಅಪ್ಪಾ ಗುರುವೇ', 'ಅಪ್ಪಾ ಮಗನ', ಇಂತಹ ಸಂಬೋಧನೆಗಳು, ಸಿಡಿಯಾಣಸಿದ್ದ, ರೊಟ್ಟಿ ಜಟ್ಟಿಂಗರಾಯ, ಬೀರ, ಮುತ್ತ, ಬೀರಪ್ಪ, ಮಾಳಮುತ್ತಾ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು, ಹುಲಜಂತಿ, ಸಿಡಿಯಾಣ, ಹುನ್ನೂರು, ಉಡಗಿ ಇಂತಹ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಅದರಂತೆ ಹರವಿ, ಬಳ್ಳಿ, ಮಡಾ, ಕೊನ, ಕುರು, ಜಳಜಳ, ಘನಘನ ಇಂತಹ ನೂರಾರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪಗಳು, ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಅವುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಒಂದು ಭಾಷಾ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪುನಾರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ರೂಪಕ, ಶಬ್ದಚಿತ್ರ, ಬಂಧವಿನ್ಯಾಸ ಇವುಗಳ ತಲಸ್ಥಿತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯ ಭಾಷಿಕ ಶರೀರವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳು:

1. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ (ಸಂ), (2000), ಹಾಲುಮತ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಒಗ್ಗೂರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ (ಪ್ರ.ಸಂ.) ಮತ್ತು ಬೇವಿನಕಟ್ಟೆ (ಸಂ), ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
3. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ (ಪ್ರ.ಸಂ.) ಮತ್ತು ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ (ಸಂ), (1994), ಏಳೂರು ದೇವರ ಕಾಳಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಜ (ಸಂ), (1999), ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಆನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳು:

1. ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಮಾಳಪ್ಪ ಸೋಮೈ, (2013), ಶ್ರೀ ಮಹಿಮಾಂತಕ ಮಹಾಲಿಂಗರಾಯರ ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣ, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ.
2. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, (2010), ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವೈಧಾನಿಕತೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
3. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., (2017), ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., (2003), ಸಂಬಂಧವಾಚಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
5. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ, (2016), ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ರಚನೆ, ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.
6. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಸಿ.ಎನ್., (2011), ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಚಯ, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.